

Murányi György

Magyar nyelvű iparművészeti képzés Gútán

A gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola immár két évtizede foglalkozik magyar nyelvű iparművészeti képzéssel. Az iskola alapító-tulajdonosa, Szokol Dezső 1995-ben tette meg az első nagyon fontos lépést a szlovákiai magyar nyelvű középiskolai szintű iparművészeti-képzőművészeti képzés megteremtése érdekében. Az iskola akkori igazgatójának, Kopócs Tibor képzőművész javaslatára és szakmai segítségével útjára indult az első művészeti szak, a tűz-zománc.

Az évek során aztán újabb és újabb művészeti szakok nyíltak meg az iskolán a képzőművészet iránt fogékony, tehetséges fiatalok számára. A tűzzománcozást a kovácsiparművész, a vitrászüveg-készítő, az alkalmazott grafika és dizájn szak követte. A szakok palettája a közeljövőben a kültéri dizájn és mozaikkészítő szakokkal bővül.

Az évek során a gútai magániskolában folyó művészeti munka egyre ismertebbé vált. Az iskola kilépett a szűkebb régióból és országos ismertségre tett szert.

Az ismertség és elismertség, a diáklétszám folyamatos növekedése nagy felelősséget ró az alapítóra és pedagógusokra egyaránt. Az iskola olyan infrastrukturális beruházásokba kezdett, amely hatására az iparművészeti szakok műhelyei, a rajztermek, kiállítóterem egy teljesen új épületegyüttesbe került. A jól felszerelt, tágas és komfortos szaktantermek olyan alkotó környezetet biztosítanak oktatónak, diáknak egyaránt, amely a magas színvonalú művészeti képzés előfeltétele. A környezet inspiráló hatása is bizonyára hozzájárult ahhoz, hogy egyre szebb szakmai sikerek születtek a hazai és külföldi képzőművészeti versenyeken. Egyre többször kaptak diákjaink lehetőséget különböző képzőművészeti tárlaton való bemutatkozásra.

Az ismertté válás, a távolabbi régiók felé való nyitás, a szakmai sikerek

meghozták az eredményeket. Ma már az iskola 400 tanulójának közel egyharmada tanul anyanyelvén valamilyen művészeti szakon.

De mi lehet a siker kulcsa? Mi az oka annak, hogy a gútai magániskola stabil, szilárd alapokon nyugvó, sikeres intézmény?

A művészeti képzésnek rengeteg sajátossága van, amely különlegessé, rendhagyóvá teszi az itt folyó oktatói munkát. A siker nyitja nem egy módszerben keresendő, ugyanis nem létezik sablon, amely minden diákra, csoportra, évfolyamra ráhúzható. A siker a sokszínűség, az ötletgazdagság, az oktatók kreativitása, a rugalmasság, az egyénre szabott feladatok garانتálják. Nem működik, különösen a művészeti oktatás során nem működik a poroszos, vasfegyelemre épülő oktatási rendszer. Olyan alkotási feltételek és körülmények szükségesek, amelyek biztosítják az aktív, teremtő környezetben zajló kreatív munkát a diákok számára. A képzőművészet, az alkotás folyamata szellemi munka, amely csak megfelelő körülmények között lehet sikeres. Nyugodt hangulat, megfelelő lelkiállapot kell hozzá. Parancsra, utasításra nem lehet alkotni. Az oktató feladata, hogy a környezetet úgy alakítsa, hogy az motiváló erővel, inspirálóan hasson a diákra. A zene, a műhelyekben való szabadabb mozgás, a személyre szabott feladatok kijelölése mind-mind olyan tényező, amely előbbre viszi a diák szakmai fejlődését. Ez a szabad légkörben való munka csak a kis csoportos, maximum 8-10 fős foglalkozásoknál működik igazán hatékonyan. A pedagógusnak még ezekenél a kis csoportoknál is nagyon oda kell figyelnie, hogy a szabad légkörben való oktatás ne csapjon át fegyelmetlenségbe, a feladatok elodázásába, azok nem teljesítésébe. A diáknak pontosan tudnia kell, hogy a tanár mit, hogyan és mikorra vár el tőle.

Az iskola belső oktatási programja is ezt segíti. Az iparművészeti szakok

kon tanuló diákoknak ugyanis minden félévben egy vizsgamunkát kell elkészíteniük a megfelelő rajzokkal, tervekkel, a munkafolyamat leírt dokumentációjával. A munkákat szakmai bizottság értékeli és elemzi.

Ez a félévenkénti megmértetés inspirációs erővel hat a diákokra. Látják és értékelik egymás munkáit. Nemcsak a saját szakjuk eredményeiről kapnak képet, hanem megismerik az iskolán tanuló többi iparművész diák alkotásait. A társaik teljesítményét látva pontosabb képet alkothatnak önmagukról, objektívebbé válik önértékelésük. Ez nagyon nagy motivációs erővel bír.

Nagyon fontos, hogy a leendő képzőművészek meg tudják mutatni magukat, alkotásaikat a nagyközönségnek. A kisebb-nagyobb tárlatokon való bemutatkozás, a képzőművészeti versenyeken való részvétel inspirálja, büszkeséggel és pozitív energiával tölti el a diákokat.

A sikeres képzőművészeti oktatás nagyon fontos területe az oktatómunka szervezése, a szakok közötti átjárhatóság megteremtése. Főleg az első és második évfolyam oktatói programjának kidolgozásánál kell figyelembe venni azt, hogy egységesíteni kell a képzést, közel kell hozni az egyes szakokat egymáshoz, hogy így könnyebbé, lehetőssé váljon a diákok számára a szakváltás. A tapasztalat azt mutatja, hogy a diákok közül néhányan az iskolaév folyamán jönnek rá, hogy egy másik művészeti szak felé vonzódnak, úgy érzik, abban jobban megtalálják magukat. Ha a váltáshoz az iskola nem nyújt segítő kezet, akkor a szakon maradó diák alulmotiválttá, sikertelenné válik, aki számára már nem örömet jelent a tanulás, az alkotás, hanem kényszert. Számtalan előfordult eset mutatja, hogy a jó időben meglépett, a szakoktató által javasolt változás a diákot felemeli, az önmagára találás lelkileg nyitottá teszi.

A diák számára a megfelelő szak kiválasztása, az arra való rátalálás érdekében nagy segítséget jelentene az úgynevezett nulladik évfolyam bevezetése, illetve a négy éves képzés egy plusz három arányú tartalmi, gyakorlati szétosztása. Ennek az első évfolyamnak a feladata lenne az, hogy a képzőművészet, az iparművészet területén sokszínű, több technikát, szakterületet felvonultató és megismertető átfogó képzést nyújtson egy nagyon erős általános szaktantárgyi alappal. Az év során így a diák pontos képet kapna arról, hogy az iparművészet egyes területeinek hol vannak a találkozási pontjai, és miben különböznek. A diákhöz közel álló szakterületnek a kiválasztására így már akkor kerülne sor, amikor a tanulónak pontos, illetve jóval pontosabb képe van az általa vonzónak tartott szakról.

Ennek a rendszernek a technikai megvalósítására egyelőre nincs módszer, és az oktatást állami szinten irányítók részéről talán megfelelő akarat sem.

Ezek a lépések nemcsak a diák iskolában eltöltött négy évet teszik, tennék hatékonyabbá, hanem szélesebb körű szakmai képzéssel az érvényesülési lehetőségeiket is szélesítenék. Jelenleg is a végzős diákok nagy része az iparművészet területén, rokonterületeken folytatja tanulmányait, illetve találja meg hivatását. Büszkéek vagyunk azokra a diákjainkra, akik hazai és külföldi egyetemeken, képzőművészeti főiskolák hallgatóiként az iskolánkon szerzett tudásukra támaszkodva megállják a helyüket egy olyan igényes, különleges kreativitást, tehetséget igénylő területen, mint az iparművészet. Büszkéek vagyunk azokra a volt tanulóinkra is, akik a továbbtanulás helyett a munkát választották, hiszen kiállításokon, fesztiválokon, üzletekben jó érzés találkozni volt tanítványaink alkotásaival.

A hosszú távú sikerhez nincs bevált recept. A siker nyitja a sok apró részletben, az odafigyelésben, a pedagógus személyiségében rejlik. Ha a pedagógus látja, hogy diákja mikor, milyen mértékben terhelhető, mikor szorul tanácsra, segítségre, és mikor kell hagyni önállóan dolgozni, csak ekkor alakulhat ki az a klasszikus mester és tanítvány viszony, amely előbbre viszi a diákot, motiválja a pedagógust, és sikeressé teszi az iskolát.

A gyakorlatorientáltság érvényesülése a kétnyelvű ügyvitelszervezői tanulmányi programban

A magyar–szlovák kétnyelvű ügyvitelszervezői tanulmányi programot a szlovákiai magyar közösség mindennapjainak gyakorlati tapasztalata és igénye hívta életre. A program létrejöttének az volt az egyik célja, hogy a magyar–szlovák kétnyelvű környezetben dolgozó adminisztratív munkaerők a kétnyelvű hivatalos nyelvhasználatból fejlesszék tudásukat. A kisebbségi nyelvhasználati törvény ugyanis kötelezi a különböző szintű közigazgatási hivatalokat arra, hogy a hivatalos érintkezésben ott, ahol a kisebbség százalékaránya eléri a 20%-ot, biztosítsák a kisebbségi nyelveknek, köztük a magyar nyelvnek is a szóban és írásban történő használatát. A gyakorlati tapasztalat viszont azt mutatja, hogy mi, szlovákiai magyarok viszonylag ritkán élünk ezzel a jogunkkal. Ennek több oka is van, az egyik, hogy a kisebbségben eltöltött több mint kilenc évtized alatt nemcsak az ügyfelek, hanem az adminisztrátorok sem ismerik anyanyelvük hivatalos változatát és stílusát. Közösségi szinten pedig ennek az a nyelvi következménye, hogy a magyar nyelv egyre jobban kiszorul a közéletből, s egyre inkább csak az otthon nyelvévé válik. E tény viszont csökkenti tekintélyét, hiszen a magyar nyelv tájainkon nem tudja minden szerepkörét betölteni. Ezt a hiányt is kívántuk enyhíteni a kétnyelvű ügyvitelszervezés létrehozásával, hogy végzős hallgatóink a szlovák mellett a magyar nyelvet a hivatalos érintkezésben is szóban és írásban kellő szinten használni tudják.

A tanterv megalkotásakor is elsősorban a gyakorlati szempontokat tartottuk szem előtt, s abból indultunk ki, hogy leendő végzőseink milyen munkakörben érvényesülhetnek majd, hogy hallgatóink ne csak diplomát, hanem használható tudást is szerezhessenek. Végzőseink ugyanis nemcsak a közigazgatásban dolgozó adminisztratív munkaerőként, hanem a magyar–szlovák vegyes vállalkozásokban, ügyvédi és utazási irodákban, valamint egyéb intézményekben alkalmazott ügyvitelszervezőként is érvényesülhetnek.

A tanterv a különböző kompetenciák fejlesztésére irányuló modulok-

ból áll, pl. a nyelvi-kommunikációs kompetenciákat fejlesztő modul egyrészt olyan tanegységeket tartalmaz, melyek megalapozzák a magyar hivatalos nyelv és stílus igényes, kulturált használatát, másrészt a szlovák nyelvi kompetencia fejlődését is biztosítják, sőt angol nyelvből az általános ismeretek túl a kereskedelemmel és a levelezéssel kapcsolatos tudás elsajátítását is lehetővé teszik. Emellett biztosítja a magyar–szlovák kétnyelvű hivatali levelezés, a fordítás és tolmácsolás gyakorlati ismereteinek a megszerzését is. De a tantervből nem hiányoznak a közgazdasági, jogi, szociológiai, statisztikai, pszichológiai és az Európai Unióval kapcsolatos ismereteket biztosító tantárgyak sem.

Ahogy már említettük, a kétnyelvű ügyvitelszervezést a mindennapok gyakorlata hívta életre, ezért a szakmai gyakorlatnak fontos szerepe van a képzésben. A szakmai gyakorlat – a végzősök kompetenciaprofiljából kiindulva – egyrészt magyarországi intézményekben, másrészt hazai terepen, magyar–szlovák kétnyelvű ügyintézését biztosító szervezeti egységekben történik. Ebben az akadémiai évben a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kara magas szakmai színvonalon biztosította a gyakorlatot, ahol a különböző részlegeken a hallgatók nemcsak gyakorlati ismereteiket bővíthették, hanem a magyar nyelv hivatalos használatából is fejleszthették tudásukat.

Hétfőn varakozásteljesen érkezünk Győrbe, ahol kedves fogadtásban volt részünk. Egy más világba csöppentünk! Egy a kultúránk, egy a nyelvünk, mégis más!

Sándor Anna, szakfelelős

Egy felejtethetlen hét

A Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara a magyar–szlovák kétnyelvű ügyvitelszervezés szakos hallgatóknak egy hét szakmai gyakorlatot biztosított Győrben, a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán.

Az ott töltött egy hét alatt betekinttünk a kar Dékáni Hivatalának működésébe, a kar Gazdasági Hiva-